EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 19.12.2024
COM(2024) 593 final

SPOROČILO KOMISIJE SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU

Osmo letno poročilo o instrumentu za begunce v Turčiji

Kazalo

1. Uvod 2
1.1 Turčija in begunska kriza 2
1.2 Odziv EU na krizo in vzpostavitev instrumenta 4
2. Delovanje instrumenta 4
3. Finančna zmogljivost, trajanje in narava financiranja 5
4. Izvajanje instrumenta 7
5. Spremljanje, ocenjevanje in revizija 14
6. Komunikacija in prepoznavnost 14
7. Zaključek in naslednji koraki 15

1. Uvod

Komisija mora v skladu s členom 8(1) Sklepa Komisije z dne 24. novembra 2015[1] o usklajevanju ukrepov EU in držav članic z mehanizmom usklajevanja (v nadaljnjem besedilu: Sklep) Evropski parlament in Svet redno obveščati o izvajanju instrumenta za begunce v Turčiji (v nadaljnjem besedilu: instrument). V skladu s členom 8(2) Sklepa mora Evropskemu parlamentu in Svetu letno poročati o izvajanju instrumenta. Prvo letno poročilo o instrumentu je bilo objavljeno marca 2017[2]. Vsa letna poročila so na voljo na spletnem mestu instrumenta za begunce. Presečni datum za to poročilo je februar 2024.

1.1 Turčija in begunska kriza

Turčija je zaradi svoje geografske lege pomembna država sprejema in tranzita za begunce in migrante. Po podatkih turške vlade je januarja 2024 Turčija gostila 3 199 927 Sircev, ki uživajo začasno zaščito, ter več kot 300 000 registriranih beguncev in prosilcev za azil, predvsem iz Afganistana, Iraka, Irana in Somalije[3,4]. To zelo veliko število ljudi močno vpliva na gostiteljske skupnosti. Dolgotrajna razseljenost sirskih beguncev in vse večje število nedovoljenih prihodov iz Afganistana v Turčijo predstavljata vse večji izziv na področju socialne kohezije med begunci, migranti in gostiteljskimi skupnostmi. Hkrati se pritisk vzdolž turško-iranske meje nadaljuje.

Turčija si še naprej zelo močno prizadeva gostiti begunce in migrante ter odgovarjati na njihove potrebe, ob tem pa je znova poudarila svojo zavezanost izvajanju izjave EU in Turčije z dne 18. marca 2016[5] (v nadaljnjem besedilu: izjava). Izvajanje izjave je leta 2023 še naprej dajalo konkretne rezultate. Čeprav je število nedovoljenih prihodov v Grčijo še vedno nižje od podatkov iz obdobja pred izjavo, se je povečalo, zlasti po morski poti, medtem ko se je število prihodov v Italijo in na ozemlje Cipra, ki je pod vladnim nadzorom, znatno zmanjšalo[6].

Nadaljevalo se je izvajanje programa za preselitev „eden za enega“ v okviru izjave. Med aprilom 2016 in januarjem 2024 je bilo iz Turčije v EU preseljenih skoraj 41 000 sirskih

[1] Sklep Komisije C(2015) 9500 z dne 24. novembra 2015 o usklajevanju ukrepov Unije in držav članic z mehanizmom usklajevanja – instrumentom za pomoč beguncem v Turčiji, kakor je bil spremenjen s Sklepom Komisije C(2016) 855 z dne 10. februarja 2016.

[2] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0130.

[3] https://en.goc.gov.tr/irregular-migration.

[4] Posebnost turškega azilnega sistema je, da je država Protokol o statusu beguncev iz leta 1967 k Ženevski konvenciji iz leta 1951 podpisala s pridržkom. V skladu s tem velika večina beguncev v Turčiji ne more zaprositi za popoln status begunca, ampak le za „pogojni status begunca“, ki v primeru priznanja omejuje bivanje v državi do trenutka, ko je begunec s priznanim statusom „preseljen v tretjo državo“.

[5] https://www.consilium.europa.eu/sl/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/.

[6] Med januarjem in oktobrom 2023 je iz Turčije v EU prispelo 39 619 migrantov brez urejenega statusa v primerjavi s 34 459 prihodi v istem obdobju leta 2022, kar pomeni 15-odstotno povečanje. Uporaba morske poti v Italijo se je znatno zmanjšala (za 63 %). Vendar se je leta 2023 skupno število nedovoljenih prihodov v Grčijo po morju v primerjavi z letom 2022 več kot potrojilo (210 %). Povečalo se je tudi število prihodov v Grčijo po kopnem, in sicer za 7 %. Hkrati se je število prihodov na Ciper prek zelene črte med januarjem in septembrom 2023 v primerjavi z istim obdobjem leta 2022 zmanjšalo za 42 %.

beguncev. Od leta 2016 je bilo v okviru izjave z grških otokov v Turčijo vrnjenih 2 140 migrantov. Ker turški organi niso preklicali svoje odločitve iz marca 2020, da zaradi pandemije COVID-19 prekinejo operacije vračanja na podlagi izjave, od takrat kljub večkratnim prošnjam Evropske komisije in grških organov ni bila izvedena nobena operacija vračanja.

Evropski svet se je oktobra 2020 dogovoril, da bo začel izvajati pozitivno agendo EU-Turčija. Opredeljena so bila štiri prednostna področja: (i) izboljšanje delovanja carinske unije in ponovni začetek razprav o njeni posodobitvi; (ii) migracije in podpora beguncem; (iii) dialogi na visoki ravni; (iv) medosebni stiki in mobilnost. Evropski svet je junija 2021 ponovno poudaril, da je EU pripravljena sodelovati s Turčijo na postopen, sorazmeren in reverzibilen način, da bi okrepila sodelovanje na več področjih skupnega interesa, ob upoštevanju določenih pogojev iz marca 2021 in prejšnjih sklepov Evropskega sveta. Kot odgovor na poziv Evropskega sveta visokemu predstavniku in Komisiji z dne 29. in 30. junija 2023, naj predložita poročilo o stanju odnosov med EU in Turčijo, je bilo sprejeto Skupno sporočilo z dne 29. novembra 2023. V njem je predstavljenih več predlogov za oživitev dvostranskih odnosov, tudi na področju upravljanja migracij ter finančne podpore za begunce in gostiteljske skupnosti. Dialog na visoki ravni med EU in Turčijo o migracijah in varnosti je potekal oktobra 2021 v Ankari in novembra 2023 v Bruslju. Evropska komisija je 18. oktobra 2023 na podlagi smernic Evropskega sveta predstavila akcijski načrt za vzhodnosredozemsko pot[7] s poudarkom na izboljšanju upravljanja migracij v sodelovanju s ključnimi državami izvora in tranzita, vključno s Turčijo.

Potresi v Turčiji in Siriji – februar 2023

Turčijo so 6. februarja prizadeli najmočnejši potresi v regiji v več kot 100 letih, ki so prinesli zelo veliko število smrtnih žrtev in poškodovanih ter veliko materialne škode. EU je hitro zagotovila podporo po potresih in 20. marca v Bruslju organizirala donatorsko konferenco, da bi mobilizirala sredstva mednarodne skupnosti, ki se je zavezala zagotoviti podporo prebivalcem Turčije in Sirije v skupni vrednosti 7 milijard EUR, med drugim tudi za 1,7 milijona beguncev na prizadetih območjih. Komisija je 20. decembra 2023 v okviru zaveze EU v zvezi s potresi sprejela dva sklepa o financiranju, s katerima je mobilizirala skupaj 355,6 milijona EUR iz dodelitve dodatne pomoči za begunce v višini 3 milijard EUR, dogovorjene za obdobje 2021–2023 (glej okvir v nadaljevanju).

Prvi ukrep v vrednosti 115,6 milijona EUR je namenjen krepitvi zdravstvene in izobraževalne infrastrukture, da bi izboljšali njuno dostopnost za begunce in gostiteljske skupnosti, ki so jih prizadeli potresi. To se bo doseglo z izgradnjo najmanj 20 izobraževalnih ustanov in 20 primarnih zdravstvenih centrov. Drugi ukrep v vrednosti 240 milijonov EUR je namenjen povečanju socialno-ekonomske podpore, spodbujanju socialne kohezije in razvoju infrastrukture v Turčiji.

[7] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/ip_23_6014.

1.2 Odziv EU na krizo in vzpostavitev instrumenta

Komisija je kot odgovor na poziv držav članic EU k znatnemu dodatnemu financiranju za podporo beguncem v Turčiji vzpostavila instrument za begunce v Turčiji s Sklepom Komisije z dne 24. novembra 2015, ki je bil spremenjen 10. februarja 2016[8] ter nato spet 14. marca in 24. julija 2018. Instrument je mehanizem za usklajevanje mobilizacije sredstev, ki so zagotovljena v proračunu EU in dodatnih prispevkih držav članic, ki so vključeni v proračun EU kot zunanji namenski prejemki. Države članice so se politično zavezale k zagotavljanju nacionalnih prispevkov kot del skupnega dogovora med državami članicami EU in Evropsko komisijo, ki je bil sprejet 3. februarja 2016 in posodobljen ob dogovoru o drugi tranši instrumenta[9]. S skupnim dogovorom je bil vzpostavljen tudi okvir pogojevanja.

Voditelji držav in vlad EU in Turčije so 18. marca 2016 ponovno potrdili svojo zavezanost izvajanju skupnega akcijskega načrta in se dogovorili o nadaljnjih ukrepih, namenjenih poglobitvi odnosov med Turčijo in EU ter reševanju migracijske krize[10]. Turčija in EU sta se zavedali potrebe po nadaljnjem, hitrem in odločnem ukrepanju. Natančneje, izjava EU in Turčije je pozvala k odpravi nedovoljene migracije iz Turčije v EU s prekinitvijo ustaljene prakse tihotapcev in ponujanjem alternative migrantom, da jim ne bi bilo treba tvegati svojih življenj, ter k pospešitvi izvajanja instrumenta.

Za prvo tranšo instrumenta (v obdobju 2016–2017) so bile dodeljene skupno 3 milijarde EUR[11], za drugo tranšo instrumenta (v obdobju 2018–2019) pa so bile dane na voljo dodatne 3 milijarde EUR, s čimer je skupna vrednost instrumenta dosegla 6 milijard EUR. Komisija je po tem srečanju hitro ukrepala in sklenila pogodbe za prve projekte. Do 31. decembra 2020 so bile sklenjene pogodbe za vse operativne dodelitve v okviru instrumenta, od tega pa je bilo do konca leta 2023 izplačane 5,3 milijarde EUR.

2. Delovanje instrumenta

Instrument je usklajevalni mehanizem, ki omogoča hitro, učinkovito in uspešno mobilizacijo pomoči EU za begunce v Turčiji ob hkratnem zagotavljanju dobrega finančnega poslovodenja. Zagotavlja optimalno mobilizacijo obstoječih instrumentov financiranja EU v obliki humanitarne in/ali razvojne pomoči, da bi se potrebe beguncev in gostiteljskih skupnosti reševale celovito in usklajeno[12].

Usmerjevalni odbor instrumenta zagotavlja strateške smernice za prioritete, vrste dejavnosti, ki se bodo podprle, zneske, ki se bodo dodelili, in instrumente za financiranje, ki se bodo

[8] https://home-affairs.ec.europa.eu/news/eu-action-plan-eastern-mediterranean-migration-2023-10-18_sl.
[9] https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11329-2018-INIT/en/pdf.
[10] https://www.consilium.europa.eu/sl/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/.
[11] Te 3 milijarde EUR so bile zagotovljene poleg 345 milijonov EUR, ki jih je Komisija že pred vzpostavitvijo instrumenta dodelila Turčiji kot odziv na sirsko begunsko krizo, in poleg dvostranske pomoči držav članic.
[12] Sklep Komisije C(2015) 9500 z dne 24. novembra 2015, člen 2 – Cilji instrumenta.

mobilizirali, ter po potrebi za pogoje, povezane z izpolnjevanjem obveznosti Turčije iz skupnega akcijskega načrta EU in Turčije z dne 29. novembra 2015 (v nadaljnjem besedilu: skupni akcijski načrt)[13]. V letu 2023, osmem letu izvajanja instrumenta, se je usmerjevalni odbor sestal 5. julija.

Pomembni sta trajnost projektov instrumenta in soodgovornost turških organov. Prednostna področja pomoči so opredeljena na podlagi celovite in neodvisne ocene potreb, ki je bila posodobljena leta 2018.

Instrument usklajuje financiranje iz naslednjih instrumentov za zunanje financiranje[14]: (i) humanitarna pomoč; (ii) evropski instrument sosedstva; (iii) instrument za razvojno sodelovanje; (iv) instrument za predpristopno pomoč (IPA) ter (v) instrument za prispevanje k stabilnosti in miru. Ukrepi, ki se financirajo iz proračuna EU, se izvajajo v skladu z njenimi finančnimi pravili in predpisi, ki se uporabljajo za neposredno in posredno upravljanje. Izvajanje pomoči je pogojeno s tem, da Turčija strogo upošteva zaveze iz skupnega akcijskega načrta in izjave.

3. Finančna zmogljivost, trajanje in narava financiranja

Skupni proračun, ki ga usklajuje instrument, znaša 6 milijard EUR, ki so mobilizirane v dveh tranšah. Projekti v okviru prve in druge tranše bodo potekali najdlje do sredine leta 2025, pri čemer je bilo veliko projektov v okviru prve tranše že zaključenih, večina pa jih bo predvidoma zaključena že prej. Izjemoma je bilo zaradi pandemije COVID-19 obdobje izvajanja projektov v okviru posebnega ukrepa iz leta 2016 (v višini 1,6 milijarde EUR) podaljšano, kar vsem zadevnim projektom omogoča, da bodo dosegli zastavljene cilje.

Prva tranša je znašala 3 milijarde EUR, od česar je bila 1 milijarda EUR mobilizirana iz proračuna EU, 2 milijardi EUR pa sta bili zagotovljeni iz bilateralnih prispevkov držav članic. Tudi druga tranša je znašala 3 milijarde EUR, od česar sta bili iz proračuna EU zagotovljeni 2 milijardi EUR, države članice pa so zagotovile 1 milijardo EUR[15].

Kar zadeva proračunska sredstva EU, je bilo od 1 milijarde EUR iz proračuna EU za obdobje 2016–2017 v letu 2016 mobiliziranih 250 milijonov EUR, v letu 2017 pa 750 milijonov EUR. Od 2 milijard EUR iz proračuna EU za obdobje 2018–2019 je bilo v letu 2018 mobiliziranih 550 milijonov EUR, preostali znesek pa je bil mobiliziran v letu 2019.

Kar zadeva prispevke držav članic za prvo tranšo, so te v letu 2016 v instrument prispevale 677 milijonov EUR, 847 milijonov EUR so prispevale v letu 2017, 396 milijonov EUR v

[13] Glej člen 5(1) Sklepa Komisije C(2015) 9500, kakor je bil spremenjen s Sklepom Komisije C(2016) 855.

[14] Prispevki iz evropskega instrumenta sosedstva in instrumenta za razvojno sodelovanje so bili preneseni v instrument za predpristopno pomoč oziroma skrbniški sklad EU ter izvedeni v njunem okviru. Načeloma so se vsi prispevki iz instrumenta v regionalni skrbniški sklad Evropske unije za odziv na krizo v Siriji (iz instrumenta za predpristopno pomoč in v manjši meri iz instrumenta za razvojno sodelovanje) izvedli kot nehumanitarna pomoč.

[15] https://www.consilium.europa.eu/sl/press/press-releases/2018/06/29/facility-for-refugees-in-turkey-member-states-agree-details-of-additional-funding/.

letu 2018, 80 milijonov EUR pa v letu 2019. Za drugo tranšo so države članice v letu 2018 prispevale 68 milijonov EUR, 202 milijona EUR so prispevale v letu 2019, 265 milijonov EUR v letu 2020, 166 milijonov EUR v letu 2021, 165 milijonov EUR v letu 2022, zadnja plačila v višini 134 milijonov EUR pa v letu 2023. Prispevki držav članic so se plačali neposredno v proračun EU v obliki zunanjih namenskih prejemkov[16] in razporedili v proračunske vrstice instrumenta za predpristopno pomoč oziroma humanitarne pomoči.

Razmerje med plačili prispevkov držav članic *v* instrument in izplačili, financiranimi iz teh prispevkov, *iz* instrumenta je še vedno zadovoljivo.

V okviru humanitarnega sklopa instrumenta je bil znesek v višini 19,5 milijona EUR namenjen za rezervo za morebitno financiranje odzivov na pritok novih beguncev iz Sirije v letu 2019. Ker rezerva ni bila porabljena, so bile za ta znesek leta 2020 sklenjene pogodbe za kritje ukrepov na področju zdravstva in zaščite, s čimer je bilo zaključeno načrtovanje programov za drugo tranšo.

Komisija je do 31. decembra 2020 sklenila pogodbe za vse operativne dodelitve v okviru instrumenta. Do konca leta 2023 je bilo od skupno 6 milijard EUR izplačane več kot 5,3 milijarde EUR.

Dodatna pomoč EU za begunce v Turčiji, zagotovljena zunaj okvira instrumenta

Komisija je leta 2020 zunaj okvira instrumenta dodelila dodatnih 535 milijonov EUR za podporo humanitarnemu delovanju v Turčiji. Ta pomoč za begunce je bila usmerjena v osnovne potrebe, zaščito, izobraževanje in zdravstveno varstvo, zanjo so bile v celoti sklenjene pogodbe in bila je v celoti izplačana.

Ta trend se je nadaljeval tudi leta 2021. Komisija je na podlagi sklepov Evropskega sveta iz junija navedenega leta mobilizirala 3 milijarde EUR za begunce in gostiteljske skupnosti v Turčiji za obdobje 2021–2023. Namen tega financiranja je zagotoviti, da se nadaljujejo ključni ukrepi v okviru instrumenta na prednostnih področjih humanitarne pomoči, osnovnih potreb, izobraževanja in zdravja ter upravljanja migracij in nadzora meja. Poleg tega vključuje tudi 150 milijonov EUR v okviru instrumentov Generalnega direktorata za migracije in notranje zadeve, zlasti za podporo prizadevanjem za preselitev v države članice EU iz Turčije, vendar tudi za podporo upravljanju migracij, upravljanju meja ter boju proti tihotapljenju. Vključuje tudi 14,4 milijona EUR v okviru podpornega ukrepa, ki je bil sprejet oktobra 2024.

Evropski svet je februarja 2024 sklenil dodeliti dodatni 2 milijardi EUR za ohranitev učinkovitega sodelovanja na področju migracij, vključno s podporo sirskim beguncem v Turčiji do leta 2027. Poleg tega je Komisija leta 2024 dodelila 520 milijonov EUR za

[16] Zunanji prejemki v skladu s členom 21(2)(b) Uredbe (EU, Euratom) št. 966/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije, in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES, Euratom) št. 1605/2002 (UL L 298, 26.10.2012, str. 1) za prispevke leta 2016 in do 1. avgusta 2018 ter v skladu s členom 21(2)(a)(ii) Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. julija 2018 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije, spremembi uredb (EU) št. 1296/2013, (EU) št. 1301/2013, (EU) št. 1303/2013, (EU) št. 1304/2013, (EU) št. 1309/2013, (EU) št. 1316/2013, (EU) št. 223/2014, (EU) št. 283/2014 in Sklepa št. 541/2014/EU ter razveljavitvi Uredbe (EU, Euratom) št. 966/2012 (UL L 193, 30.7.2018, str. 1).

zagotovitev nadaljevanja pomoči, skupaj s 480 milijoni EUR, prerazporejenimi iz dodelitve za pomoč beguncem za leto 2025.

Skupna pomoč EU, dodeljena za begunce v Turčiji od leta 2011, znaša 12,5 milijarde EUR. To vključuje 345 milijonov EUR pomoči za begunce, mobilizirane med letoma 2011 in 2016, 6 milijard EUR v okviru instrumenta, 535 milijonov EUR premostitvenega financiranja v letu 2020, 3 milijarde EUR dodatnega financiranja v obdobju 2021–2023, 520 milijonov EUR v letu 2024 in dodatni 2 milijardi EUR do leta 2027.

4. Izvajanje instrumenta

Instrument se izvaja v obliki humanitarne in razvojne pomoči. V okviru prve tranše je bilo približno 1,4 milijarde EUR dodeljene za humanitarni sklop, 1,6 milijarde EUR pa za razvojni sklop. Zaradi dolgotrajne krize v Siriji so ukrepi v okviru druge tranše vedno bolj osredotočeni na socialno-ekonomske podporne dejavnosti in ustvarjanje možnosti preživljanja. V okviru druge tranše je bilo za humanitarno pomoč dodeljene 1,04 milijarde EUR, za razvojno pomoč pa 1,9 milijarde EUR[17].

Skupno je razčlenitev humanitarne in razvojne pomoči za instrument naslednja:

Za podrobne podatke glej spletno preglednico projektov[18].

Pomoč, zagotovljena v okviru instrumenta, je projektna. Izplačila so odvisna od napredka pri izvajanju ukrepov instrumenta.

Posebna pozornost je namenjena beguncem in prosilcem za azil, ki niso državljani Sirije. Cilj ukrepov v okviru instrumenta je vedno vključiti lokalne skupnosti, ki gostijo begunce.

Humanitarna pomoč v okviru instrumenta je namenjena pomoči najranljivejšim beguncem z zagotavljanjem predvidljive in dostojne podpore, namenjene osnovnim potrebam in zaščiti. Prek specializiranih agencij in partnerjev v sektorjih zdravja in izobraževanja v izrednih razmerah obravnava tudi vrzeli. Humanitarno pomoč EU usmerja Evropsko soglasje o

[17] Preostanek sredstev v višini 60 milijonov EUR je bil dodeljen za upravno in operativno podporo za uvedbo instrumenta.

[18] https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/turkiye/eu-support-refugees-turkiye_sl.

humanitarni pomoči iz leta 2007[19], ki določa, da EU kot akterka na humanitarnem področju upošteva humanitarna načela človečnosti, nevtralnosti, nepristranskosti in neodvisnosti, kot je določeno v členu 214 PDEU in v uredbi o humanitarni pomoči (Uredba Sveta (ES) št. 1257/96)[20,21].

V okviru humanitarnega sklopa instrumenta je bilo v prvi in drugi tranši izvedenih skupno 65 projektov z 21 partnerji. S temi projekti se je zajel odziv na osnovne potrebe, zaščito, izobraževanje in zdravje najranljivejših beguncev v Turčiji. V okviru prve tranše je bilo dodeljene približno 1,4 milijarde EUR humanitarne pomoči, za katero so bile tudi sklenjene pogodbe, izplačane pa je bilo 1,3 milijarde EUR; v okviru druge tranše so bile pogodbe sklenjene za 1,04 milijarde EUR, do 31. januarja 2023 pa je bilo izplačanega 1,035 milijona EUR.

Razvojna pomoč podpira dolgoročne potrebe na področju zdravja, izobraževanja in socialno-ekonomskega razvoja beguncev, zlasti v smislu dostopa do javnih storitev in možnosti preživljanja, ter komunalne infrastrukture. Osredotočena je tudi na ranljive skupine in v ukrepe vključuje vidik spola, npr. zaščito žensk in deklic pred spolnim nasiljem in nasiljem na podlagi spola ter izboljšanje dostopa do spolnega in reproduktivnega zdravstvenega varstva.

V okviru razvojnega sklopa instrumenta je izvajanje 26 projektov, za katere so bile sklenjene pogodbe v okviru prve tranše, dobro napredovalo. Od teh projektov se jih je 15 izvajalo v okviru regionalnega skrbniškega sklada EU za odziv na krizo v Siriji v skupni vrednosti 293 milijonov EUR, in sicer poleg dodelitev, ki se upravljajo neposredno v okviru instrumenta za predpristopno pomoč[22].

Izplačila izvajalskim partnerjem so dosegla skoraj 2,9 milijarde EUR od skupno 3,5 milijarde EUR, dodeljene za razvojno pomoč v okviru obeh tranš instrumenta[23]. Razvojni sklop instrumenta vključuje 17 pogodb.

Leta 2023 so na izvajanje instrumenta še naprej vplivali zelo visoka inflacija v Turčiji in izzivi, povezani z menjalnim tečajem. Zaradi tega je bilo treba zmanjšati obseg nekaterih projektov, posledično pa se je zmanjšalo število zgrajenih objektov.

[19] Skupna izjava Sveta in predstavnikov vlad držav članic.

[20] Uredba Sveta (ES) št. 1257/96 z dne 20. junija 1996 o humanitarni pomoči.

[21] Humanitarna pomoč Evropske komisije temelji na letnih načrtih izvajanja humanitarne pomoči za posamezne države. Okvir za sodelovanje med Komisijo in njenimi partnerji na področju humanitarne pomoči je vzpostavljen s finančnimi in upravnimi okvirnimi sporazumi Komisije z mednarodnimi organizacijami ter okvirnimi sporazumi o partnerstvu z nevladnimi organizacijami.

[22] Sredstva iz instrumenta za predpristopno pomoč se v okviru instrumenta upravljajo v skladu s pravili za zunanje delovanje iz naslova IV drugega dela finančne uredbe in pravili uporabe.

[23] Ta znesek vključuje tudi izplačila za projekte, ki se izvajajo v okviru regionalnega skrbniškega sklada EU za odziv na krizo v Siriji in še ne bremenijo proračuna EU.

Ukrepi v okviru instrumenta po posameznih prednostnih področjih

O napredku po prednostnih področjih pri zagotavljanju pomoči, ki se financira v okviru obeh tranš instrumenta, se poroča v poročilih o spremljanju instrumenta, ki se pripravijo dvakrat letno[24].

Pomembni dosežki pri zagotavljanju pomoči beguncem in gostiteljskim skupnostim so bili doseženi na naslednjih prednostnih področjih.

Izobraževanje

Za podporo izobraževanju sta bili dodeljeni skupno 2 milijardi EUR v okviru instrumenta in dodatne podpore za begunce.

V okviru humanitarnega sklopa instrumenta je bilo izobraževanju dodeljenih več kot 181 milijonov EUR. Program pogojnega nakazila sredstev za izobraževanje (CCTE) podpira vpis begunskih otrok v šole in njihovo prisotnost pri pouku z zagotavljanjem mesečnih plačil begunskim družinam pod pogojem, da učenci redno obiskujejo šolo. Denarna komponenta programa CCTE se je v okviru humanitarnega sklopa financirala do oktobra 2022, medtem ko so se dejavnosti podpore zmogljivosti za nemoten prehod nadaljevale do decembra 2022. Ta program je bil oktobra 2022 prenesen v razvojni sklop. V letu 2023 je program CCTE VI družinam približno 500 000 otrok še naprej zagotavljal redna denarna nakazila, kar jim je omogočilo obiskovanje šole.

Izplačevanje vodilnih neposrednih nepovratnih sredstev v okviru instrumenta (spodbujanje vključujočega izobraževanja za otroke v turškem izobraževalnem sistemu – projekt PIKTES II[25]) ministrstvu za šolstvo v višini 400 milijonov EUR se je končalo januarja 2023. Sledil mu je nov projekt PIKTES+[26] s skupnim proračunom 300 milijonov EUR, ki se financira v okviru dodatne pomoči za begunce v Turčiji.

Na področju izobraževanja je bil splošni cilj še naprej vključevanje vseh begunskih otrok v turški formalni sistem, poleg tega pa tudi doseganje otrok, ki se ne šolajo, in ustvarjanje varnih poti do učenja ter izboljšanje učnih izidov. Od septembra 2023 je bilo v šolskem letu 2023–2024 skoraj 750 000 begunskih otrok vpisanih v formalni izobraževalni sistem (vključno s predšolsko vzgojo) v 29 provincah, v katerih je največ beguncev in katerim je namenjen program PIKTES+.

Število begunskih dijakov/študentov in dijakov/študentov iz gostiteljskih skupnosti, ki s podporo instrumenta prejemajo štipendijo za vpis v tehnično in poklicno izobraževanje in usposabljanje ali visokošolske ustanove, se je povzpelo na 29 049. Večina teh dijakov/študentov je bila beguncev. Uravnotežena zastopanost spolov se je ohranila.

V okviru instrumenta se še naprej podpirata razvoj izobraževalne infrastrukture in zmanjševanje prenatrpanosti šol. Dosežen je bil pomemben napredek v zvezi s številom nadgrajenih in izgrajenih izobraževalnih ustanov. V zvezi z nadgradnjo je bil pomemben

[24] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/enlargement-policy/negotiations-status/turkey/eu-facility-refugees-turkey_sl.
[25] Spodbujanje vključevanja sirskih otrok v izobraževalni sistem II (PIKTES II).
[26] Spodbujanje vključujočega izobraževanja za otroke v turškem izobraževalnem sistemu (PIKTES+).

dosežek namestitev 8 700 pametnih tabel v osnovnih in srednjih šolah. Do zdaj je bilo s podporo instrumenta nadgrajenih več kot 12 000 ustanov.

Poleg tega je bilo v okviru projekta Izobraževanje za vse v času krize in projekta Izobraževalna infrastruktura za odpornost zgrajenih 175 šol, v katerih se je že začelo izvajati izobraževanje. Poleg tega so bili na 50 šolah nameščeni strešni sončni paneli, ki jih oskrbujejo z električno energijo, na 41 šolah pa so bili zaključeni ukrepi za izboljšanje energetske učinkovitosti.

EU je leta 2023 dodelila 65,6 milijona EUR za pomoč pri obnovi izobraževalne infrastrukture v Turčiji, zlasti po potresih februarja 2023. Namen tega financiranja je povečati dostop do izobraževanja za begunce in gostiteljske skupnosti, zlasti z izgradnjo najmanj 20 dodatnih izobraževalnih ustanov. Dva projekta nepovratnih sredstev v skupni vrednosti 20 milijonov EUR zagotavljata štipendije in s tem povezane storitve za dodiplomske/podiplomske študente begunce in študente iz gostiteljskih skupnosti. Projekta sta se začela izvajati januarja 2023 in naj bi trajala 3 leta.

Zaščita

Za podporo zaščite je bilo dodeljenih skupno 326 milijonov EUR v okviru instrumenta in dodatne podpore za begunce, večinoma prek projektov v okviru humanitarnega sklopa.

Humanitarni sklop instrumenta je podprl postopek registracije in preverjanja beguncev, da bi se uredil njihov status v Turčiji in da bi se jim pomagalo pri njihovem dostopanju do storitev. Zlasti je podprl prizadevanja turškega predsedstva za upravljanje migracij v zvezi z registracijo ter okrepil njegove institucionalne in tehnične zmogljivosti. Poleg tega, da so bili izvedeni samostojni zaščitni ukrepi, katerih namen je bil zapolniti vrzeli in se odzvati na posebne potrebe in ogrožene posameznike, je bila zaščita vključena tudi v druge stebre strategije humanitarnega odziva (osnovne potrebe, zdravje in izobraževanje). Splošni cilj je bolje obravnavati ranljivosti beguncev, urediti njihov status ter jih povezati s širšo mrežo javnih služb in služb ZN/NVO. V obdobju poročanja je bila pomoč še naprej osredotočena na najranljivejše skupine (npr. sezonske delavce migrante v kmetijstvu, ključne skupine beguncev itd.). Poleg tega so projekti, ki se financirajo iz skrbniškega sklada EU za odziv na krizo v Siriji, vključevali pomoč centrom lokalnih skupnosti pri sprejemanju beguncev in pri nadaljnji napotitvi ranljivih beguncev na ustrezne službe.

V okviru razvojnega sklopa instrumenta je bila konec leta 2020 sklenjena pogodba za neposredna nepovratna sredstva v višini 20 milijonov EUR, namenjena ministrstvu za družino, delo in socialne storitve, ta ukrep pa se nadaljuje. Cilj projekta je izboljšati zagotavljanje preventivnih in zaščitnih socialnih storitev najranljivejšim beguncem in gostiteljskim skupnostim. Potresi so imeli resne negativne posledice, storitve pa so se prestavile v začasne enote. Ministrstvo za družino in socialne storitve se je osredotočilo na regije, ki so jih prizadeli potresi, in je moralo odložiti dejavnosti za krepitev zmogljivosti v okviru ukrepa.

Zdravje

Za podporo zdravstvenemu varstvu je bila dodeljena skupno 1 milijarda EUR v okviru instrumenta in dodatne podpore za begunce.

Glavni steber podpore instrumenta je izobraževalni program za izvajalce zdravstvene dejavnosti, znan kot projekt SIHHAT[27], ki je bil financiran s tremi zaporednimi dodelitvami, tj. s 300 milijoni EUR v letu 2016, 210 milijoni EUR v letu 2020 in 210 milijoni EUR v letu 2023. Projekt SIHHAT podpira turško ministrstvo za zdravje pri prizadevanjih za zagotavljanje brezplačnega in pravičnega dostopa do zdravstvenega varstva za vse begunce. V 32 provincah deluje 190 zdravstvenih centrov za migrante, v ustanovah, ki jih podpira EU, pa je zaposlenih približno 4 000 zdravstvenih delavcev, od katerih jih je 75 % sirskega porekla. Zaradi potresov je prišlo do izgube zdravstvenega osebja in poškodovanih je bilo 17 centrov, njihove storitve pa so se prestavile v začasne zdravstvene enote. Izvajanje projekta SIHHAT II se je končalo v začetku leta 2024. Projekt SIHHAT III zagotavlja, da se zdravstvene storitve za begunce nadaljujejo po zaslugi dodatne podpore EU v višini 210 milijonov EUR.

Dve bolnišnici, financirani v okviru instrumenta – Dörtyol/Hatay in Kilis – polno obratujeta od leta 2022 in sta po potresih leta 2023 zagotavljali ključne zdravstvene storitve, zmogljivost obeh bolnišnic pa se je povečala na 400 postelj. Poleg tega se kot dopolnilo projektu SIHHAT v okviru instrumenta gradijo in obnavljajo zdravstveni centri za migrante, nabavljajo medicinska oprema ter paketi za novorojenčke in higienske potrebščine ter obnavljajo fizioterapevtske in rehabilitacijske enote. V letu 2023 se je začela gradnja osmih zdravstvenih centrov, naročenih pa je bilo 113 medicinskih pripomočkov za več kot 40 bolnišnic.

Kar zadeva humanitarno pomoč, dva centra za fizično rehabilitacijo v Kilisu in Reyhanliju/Hatayju še naprej delujeta in zagotavljata storitve, kot so fizioterapija, podpora duševnemu zdravju in psihosocialna podpora za invalidne in druge ranljive begunce.

Komunalna infrastruktura

Za podporo komunalni infrastrukturi je bilo dodeljenih skupno 380 milijonov EUR v okviru instrumenta in dodatne podpore za begunce.

Instrument podpira različne občine z zagotavljanjem osnovnih komunalnih storitev, vključno z oskrbo z vodo, sanitarno oskrbo in ravnanjem s trdnimi odpadki. Podpira tudi lokalno infrastrukturo z zagotavljanjem rekreacijskih storitev. Kar zadeva rekreacijske objekte, je bilo dokončanih 12 objektov (igrišča za nogomet in tenis), medtem ko se trenutno gradi 10 športnih kompleksov. Leta 2023 so se začeli graditi projekti na področju ravnanja z vodo in odpadnimi vodami v provincah Kilis, Şanlıurfa, Gaziantep, Mersin, Mardin, Adıyaman, Malatya in Hatay.

Osnovne potrebe in socialno-ekonomska podpora

Za osnovne potrebe in socialno-ekonomsko podporo je bilo dodeljene skupno 3,7 milijarde EUR v okviru instrumenta in dodatne podpore za begunce.

Namen ukrepov na tem prednostnem področju je prispevati k zagotavljanju, da so izpolnjene osnovne potrebe najranljivejših beguncev ter da se okrepita odpornost in samozadostnost beguncev. To bi moralo omogočiti postopen prehod z odvisnosti od socialne pomoči na večjo samozadostnost in boljše možnosti preživljanja.

V okviru pomoči za osnovne potrebe iz instrumenta je več kot 2,6 milijona beguncev prejelo neposredno podporo, ki jim omogoča dostojno življenje. Do julija 2023 se je največ podpore zagotovilo prek Mreže socialne varnosti v sili (ESSN), tj. programa socialne pomoči, ki več kot 1,6 milijona upravičenim beguncem vsak mesec zagotavlja denarno pomoč prek sistema debetnih plačilnih kartic. Julija 2023 je bil z ministrstvom za družino in socialne storitve podpisan nov program denarne pomoči Mreža socialne varnosti za begunce v Turčiji (SSN) (781 milijonov EUR). Ta ukrep pomeni prenos ESSN s humanitarne pomoči na dolgoročno razvojno pomoč.

V okviru druge tranše instrumenta se je skoraj zaključilo izplačevanje nepovratnih sredstev ministrstvu za družino in socialne storitve v višini 245 milijonov EUR. Ta nepovratna sredstva v okviru dopolnilne mreže ESSN (C-ESSN) omogočajo zagotavljanje mesečne finančne podpore, primerljive s socialno pomočjo za ranljive posameznike iz turškega sistema socialne varnosti. Projekt se je začel izvajati vzporedno z mrežo ESSN in zagotavlja podporo gospodinjstvom s samohranilci, starejšimi ter invalidi in težjimi invalidi. Leta 2023 je bilo zagotovljeno nadaljevanje programov mrež C-ESSN in ESSN[28] v okviru dodatne podpore za begunce v višini 3 milijard EUR, mobilizirane za obdobje 2021–2023[29]. Oba programa sta od takrat združena v enotne pogodbe v okviru mreže SSN.

Beguncem, ki lahko dostopajo do trga dela, se še naprej zagotavlja dodatna socialno-ekonomska podpora. Namen te podpore je povečati zaposljivost beguncev in gostiteljskih skupnosti. Zagotavlja poklicno usposabljanje, pridobivanje spretnosti, jezikovno usposabljanje, zaposlitveno svetovanje in programe usposabljanja na delovnem mestu ter poenostavlja postopek za pridobitev delovnega dovoljenja za begunce. Ta podpora se izvaja v okviru projekta za podporo zaposlovanju in projektov za prehod na trg dela (ISDEP I in ISDEP II), ki ju izvaja Svetovna banka v sodelovanju s turško agencijo za zaposlovanje (İŞKUR) skupaj z Generalnim direktoratom za mednarodno delovno silo (GD ILF) ministrstva za delo in socialno varnost (MoLSS). Nepovratna sredstva za podjetnike in podjetniška usposabljanja se zagotavljajo zagonskim podjetjem sirskih beguncev in gostiteljskih skupnosti ter obstoječim podjetnikom v sodelovanju s turško organizacijo za razvoj malih in srednjih podjetij (KOSGEB) ter turško razvojno in investicijsko banko (TKYB), kot tudi v okviru projekta ENHANCER, ki ga izvaja Mednarodni center za razvoj migracijske politike v sodelovanju z ministrstvom za industrijo in tehnologijo.

Drug projekt prispeva k razvoju in izvajanju modela socialnega podjetništva, ki ga vodijo ženske, da bi se zagotovile dejavnosti s trajnostnim virom dohodka za ranljive sirske begunke in Turkinje. Nadaljnja dva projekta pa sta namenjena podpori zaposlovanju v kmetijstvu. Poleg tega se je projekt, ki ga je izvedla agencija Expertise France (EF) v sodelovanju z generalnim direktoratom za tehnično in poklicno izobraževanje in usposabljanje na ministrstvu za nacionalno izobraževanje (MoNE – GD TVET), osredotočal na delo otrok in otroke, ki delajo, ter jih poslal na formalno vajeniško izobraževanje. MoNE – GD TVET je

[28] Naslednjo fazo programa mreže ESSN naj bi prevzel Generalni direktorat za sosedstvo in širitvena pogajanja.

[29] *Izvedbeni sklep Komisije o financiranju posameznega ukrepa za zagotavljanje denarne pomoči najranljivejšim beguncem v Turčiji za leti 2022 in 2023 – C(2022) 7822 final* je bil sprejet 4. januarja 2022, *Izvedbeni sklep Komisije o financiranju posameznega ukrepa za nadaljevanje podpore za osnovne potrebe in prehod na možnosti preživljanja za begunce v Turčiji v letu 2022 – C(2022) 8887* pa je bil sprejet 7. decembra 2022.

sodeloval tudi z nemško banko Kreditanstalt für Wiederaufbau Development Bank (KfW), da bi izvedel še en projekt formalnega poklicnega izobraževanja za podporo mladim diplomantom, ki vstopajo na trg dela, in jih zaposlil. Projekti naj bi se izvajali najdlje do sredine/konca leta 2025.

Leta 2022 in 2023 je bilo zagotovljeno nadaljevanje socialno-ekonomske podpore beguncem v okviru dodatne podpore za begunce v višini 3 milijard EUR, mobilizirane v obdobju 2021–2023. Decembra 2023 so bile s subjekti, za katere je bila izvedena stebrna ocena, podpisane tri dodatne pogodbe na področju zagotavljanja zmožnosti preživljanja. Poleg tega je bilo leta 2023 za socialno-ekonomsko podporo načrtovanega 182,5 milijona EUR zaradi potreb na tem prednostnem področju po potresih februarja 2023 (glej tudi zgoraj).

Upravljanje migracij

Za podporo upravljanju migracij je bilo dodeljenih skupno 480 milijonov EUR v okviru instrumenta in dodatne podpore za begunce[30].

Zaključila sta se dva projekta, ki sta se financirala v okviru prve tranše v skupni vrednosti 80 milijonov EUR. Prvi projekt je zagotovil podporo EU za krepitev zmogljivosti turške obalne straže za iskanje in reševanje, drugi pa je bil namenjen podpori turškemu predsedstvu za upravljanje migracij[31] pri upravljanju vračanja iz EU.

V okviru dodatne podpore za begunce so se začeli trije novi ukrepi s skupnim proračunom v višini 30 milijonov EUR. Eden od teh projektov, ki se je začel maja 2023, je namenjen nadaljnji krepitvi predsedstva za upravljanje migracij. Februarja 2023 se je začel projekt krepitve zmogljivosti za upravljanje migracij, marca 2023 pa se je začel projekt krepitve zmogljivosti, namenjen izboljšanju zmogljivosti in medagencijskega sodelovanja na letališčih. Poleg tega je bilo 220 milijonov EUR dodeljenih za krepitev zmogljivosti Turčije za upravljanje meja na vzhodu in jugovzhodu.

Vidik spola pri projektih v okviru instrumenta

Akcijski načrt EU za enakost spolov III, „Za svet enakosti spolov 2021–2025“, še naprej usmerja izvajanje ukrepov v okviru instrumenta. Spodbujanje, varstvo in uresničevanje človekovih pravic žensk in deklet v vsej njihovi raznolikosti, enakost spolov ter krepitev vloge žensk in deklet so v letu 2023 ostali prednostne naloge. Vidiki, povezani s spolom, so bili vključeni v vse projekte instrumenta in stalno spremljani z razčlenjenimi podatki (76 kazalnikov).

Instrument je znatno povečal zaposljivost žensk, saj je več kot 26 000 žensk zaključilo kratkotrajno poklicno usposabljanje, približno 40 000 jih je bilo deležnih zaposlitvenega svetovanja, 500 podjetij, ki so v lasti žensk, pa je prejelo svetovalno ali finančno podporo. Instrument je begunkam zagotovil tečaje turškega jezika, ki jih je uspešno zaključilo približno 25 000 odraslih begunk in 20 000 dijakinj/študentk. Poleg tega je približno 55 000 begunskih deklic vključenih v predšolsko vzgojo, ki je na voljo v okviru projektov, financiranih iz

[30] V to ni vključenih 150 milijonov EUR, dodeljenih v okviru instrumentov Generalnega direktorata za migracije in notranje zadeve.
[31] Takratni generalni direktorat za upravljanje migracij.

instrumenta, 15 000 dijakinj/študentk pa je prejelo štipendije za izobraževanje. Zlasti je skoraj 50 % učiteljskega in drugega vzgojiteljskega osebja, zaposlenega v okviru instrumenta, žensk. Programi denarnih nakazil z rednimi brezpogojnimi nakazili sredstev prav tako koristijo več kot enemu milijonu begunk. Poleg tega približno 400 000 družin dijakinj/študentk prejema pogojna denarna nakazila za izobraževanje. Poleg programov denarnih nakazil je bilo približno 500 000 begunk napotenih na službe za zaščito, približno 550 000 begunk pa je deležnih storitev za zaščito v okviru projektov, financiranih iz instrumenta.

5. Spremljanje, ocenjevanje in revizija

Leta 2023 je poročanje o dosežkih instrumenta še naprej temeljilo na okviru instrumenta za rezultate[32] in teoriji o spremembah[33]. Zadnje poročilo o spremljanju instrumenta je bilo objavljeno decembra 2023 in je na voljo na spletnem mestu Generalnega direktorata za sosedstvo in širitvena pogajanja[34].

Komisijo pri nalogah spremljanja instrumenta in poročanja o njem še naprej podpira skupina za tehnično pomoč (SUMAF[35]). Do konca leta 2023 je skupina SUMAF zaključila 114 misij za spremljanje. Poleg tega se je 12 pregledov/misij za spremljanje na kraju samem izvedlo v zvezi s projekti pomoči za begunce[36]. Nadaljevalo se je tudi spremljanje ukrepov instrumenta, ki se financirajo v okviru načrtov izvajanja humanitarne pomoči, pri čemer je bilo v obdobju poročanja opravljenih 89 misij za spremljanje na ravni projektov.

Evropsko računsko sodišče je v obdobju 2022–2023 izvedlo drugo revizijo smotrnosti poslovanja instrumenta. Revizijsko poročilo, vključno z ugotovitvami in priporočili Sodišča, ter odgovori Komisije so bili objavljeni 24. aprila 2024 in so na voljo na spletu.

6. Komunikacija in prepoznavnost

Leta 2023 so se nadaljevale dejavnosti za okrepitev prepoznavnosti ukrepov instrumenta in povečanje prepoznavnosti pomoči, ki jo EU zagotavlja Turčiji pri sprejemanju beguncev. Prednostne naloge so vključevale zagotavljanje ozaveščenosti, prepoznavnosti in razumevanja med splošno javnostjo, v medijih, med oblikovalci politik in drugimi deležniki v EU, Turčiji in mednarodni skupnosti. Komunikacijske dejavnosti instrumenta so se v mesecih pred in med majskimi parlamentarnimi in predsedniškimi volitvami začasno zmanjšale zaradi močnega porasta negativne uradne retorike in javnega razpoloženja do beguncev v tem obdobju.

[32] https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-06/Facility%20Results%20Framework_Jun2022.pdf.
[33] https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/99c1bfa3-1853-42ff-ae3b-59622f7bdab1_en?filename=EU%20support%20to%20refugees%20in%20TR_Theory%20of%20Change%202024.pdf.
[34] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/enlargement-policy/negotiations-status/turkey/eu-facility-refugees-turkey_sl.
[35] Tehnična pomoč v podporo spremljanju ukrepov, financiranih v okviru instrumenta za begunce v Turčiji – IPA/2018/393-877.
[36] Kumulativni podatki od leta 2017.

Med februarjem in junijem so bile komunikacijske dejavnosti osredotočene na odziv EU na uničujoče potrese in pomoč po teh potresih, ki so močno otežili življenja milijonov beguncev in gostiteljskih skupnosti. Zato sta dve tretjini prebivalstva priznavali vlogo EU (glede na junijsko javnomnenjsko raziskavo). To je pomagalo tudi pri delni ublažitvi negativne retorike v času pred volitvami. Na dan Evrope v maju je bila v Ankari organizirana digitalna razstava o reševalnih prizadevanjih EU po potresih, kar je pripomoglo k spodbujanju diskurza EU o beguncih. Na javnih dogodkih maja v Bruslju je bilo uporabljenih tudi več fotografij in videoposnetkov. Jeseni se je v tesnem sodelovanju z veleposlaništvi držav članic EU začela priprava fotoalbuma o reševalnih prizadevanjih. Projekt se je zaključil februarja 2024 in naj bi bil osrednji del niza komunikacijskih dogodkov med letom.

Vodja delegacije EU v Turčiji je tekom leta večkrat obiskal potresna območja, s čimer je povečal prepoznavnost projektov EU za begunce in gostiteljske skupnosti, vključno z velikim obiskom potresno prizadetih območij v mestu Urfa in okolici za novinarje. Vodja delegacije je poleg tega trikrat obiskal Bruselj v spremstvu skupin turških novinarjev, vključno z obiskom mednarodne donatorske konference marca, kar je pripomoglo k večji ozaveščenosti, prepoznavnosti in razumevanju podpore EU beguncem. Obiski komisarja Lenarčiča februarja in komisarja Várhelyija februarja in septembra so omogočili, da so sporočila EU o beguncih in gostiteljskih skupnostih dosegla širše občinstvo, vključno s slovesnostjo ob podpisu razširitve podpore EU za osnovne potrebe septembra in povezanim sporočilom za javnost.

Delegacija EU v Ankari je maja 2023 začela projekt zgodb o uspehu, ki je vključeval več zgodb iz projektov, financiranih v okviru instrumenta. Te zgodbe so se objavile na spletišču delegacije, oglaševale na njenih računih na družbenih medijih ter posredovale medijem in drugim deležnikom.

7. Zaključek in naslednji koraki

Instrument se je v letu 2023 še naprej hitro izvajal. Za celoten operativni proračun instrumenta so bile sklenjene pogodbe, izplačane pa je bilo 5,3 milijarde EUR. Instrument je beguncem in gostiteljskim skupnostim v Turčiji še naprej zagotavljal zelo potrebno pomoč. Namen dodatne pomoči za begunce, dodeljene za obdobje 2020–2027, je zagotoviti trajnost dosežkov instrumenta.

Naslednji koraki vključujejo:

- *nadaljevanje učinkovitega izvajanja vseh projektov v podporo beguncem in gostiteljskim skupnostim v skladu z načeli dobrega finančnega poslovodenja;*
- *nadaljevanje uvajanja komunikacijskih dejavnosti v zvezi z instrumentom;*
- *organizacijo usmerjevalnega odbora instrumenta spomladi 2025;*
- *načrtovanje dodatne podpore beguncem in gostiteljskim skupnostim v Turčiji za zagotovitev trajnosti dosežkov instrumenta ter*
- *začetek razprave z državami članicami, Evropskim parlamentom in Turčijo o priporočilih iz druge operativne revizije instrumenta s strani Evropskega računskega sodišča.*